



DERS BİLGİ FORMU

| Dersin Adı | Dersin Kodu |
|---------------------------------|-------------|
| SANATTA HETEROTOPIK BAŞKALIKLAR | 14121XXXX |

| Yarıyıl | Haftalık Ders Saati | | AKTS |
|---------|---------------------|----------|------|
| | Teorik | Uygulama | |
| 7 | 2 | 0 | 2 |

| Temel Eğitim | Sanat | Tasarım | Sosyal Bilimler |
|--------------|-------|---------|-----------------|
| | 1 | 1 | |

| Dersin Dili | Dersin Seviyesi | Dersin Türü |
|-------------|-----------------|-------------|
| Türkçe | Lisans | Seçmeli |

| Önkoşul Dersleri | |
|---------------------|--|
| Dersin Amacı | Heterotopya mefhumu sayesinde 1968 ruhunu ve postmodern durumu anlayabilme ve böylece heterotopik başkallıkların günümüz dijital çağı için öneminin kavranmasına zemin hazırlanması. Heterotopik niteliklerin İkinci Dünya Savaşı sonrası sanat, kültür, siyasi mecralardaki etkisini tartışarak, görsel ve düşünsel üretimleri değerlendirebilme. |
| Dersin Kısa İçeriği | Fransız sosyolog ve filozof Michel Foucault'nun yagâne kavramı 'Heterotopya'nın ve ilintili olarak Foucault'nun iktidar ilişkilerinin birlikte incelenmesi, Heterotopik tasvirlerin postmodern sanat ve tasarım bağlamında yorumlanması, Birçok düşünür, kuramcı, sanatçı, tasarımcı, mimar eşliğinde heterotopik başkallıkların irdelenmesi. |

| Dersin Öğrenim Çıktıları | Katkı Sağladığı PÇ/PÇ'ler | Öğretim Yöntemleri * | Ölçme Yöntemleri ** |
|--|---------------------------|----------------------------|---------------------|
| 1 Heterotopik mekân düzenlenmelerinin anlaşılması doğrultusunda sanat ve tasarım mekânları ve müzeler hakkında yeni eleştirel bakış açısı gelişir. | PÇ3, PÇ9, PÇ10, PÇ11 | 1, 2, 4, 5, 10, 11 | A, F, K |
| 2 Tarihsel formasyonlara ve zaman/mekân dönüşümlerine dair anekdotlar sunan filozof ve kuramcılar eşliğinde postmodern dönemin ve sanatının ortaya çıkmasındaki dinamiklerin heterotopik başkallıklarla kurduğu ilişki kavranır. | PÇ2, PÇ3, PÇ4, PÇ9 | 1, 2, 4, 5, 10, 11 | A, F, K |
| 3 Sanat ve tasarımda önemli meseleler arasında yerini alan kültür endüstrisi, gösteri toplumu, arzu nesnelere, meta fetişizmi gibi kavramların heterotopik illüzyonist nitelikler taşıması paralelinde teknoloji fetişizmine, dijital meta fetişizmine, dijital kültüre, dijital kapitalizme evrilmesine neden olan etkenler sorgulanır. | PÇ2, PÇ3, PÇ4, PÇ6, PÇ9 | 1, 2, 4, 5, 10, 11, 12, 13 | A, F, K |
| 4 Tekno-ütopik sanatta heterotopik başkallıkların yarattığı kültürel ve dinsel başkallıklar görsel sanatlar, tiyatro, sinema ve edebiyat örnekleri ile birlikte incelemeye alınır. | PÇ2, PÇ3, PÇ4, PÇ6, PÇ9 | 1, 2, 4, 5, 10, 11, 12, 13 | A, F, K |
| 5 Bilgi ve bilişim teknolojilerinin sanat ve tasarımda kullanılmasıyla artan taklit/kopya sorunsalının izinde sanatçı öznelliği bağlamında faillik meselesi, teknolojik olarak ise araçsallık boyutu 'heterotopya' çerçevesinde yeniden tartışılır. | PÇ4, PÇ5 | 1, 2, 4, 5, 10, 11, 12, 13 | A, F, K |

*Öğretim Yöntemleri 1:Anlatım, 2:Tartışma, 3:Deney, 4:Benzetim, 5:Soru-Yanıt, 6:Uygulama, 7:Gözlem, 8:Örnek Olay İncelemesi, 9:Teknik Gezi, 10:Sorun/Problem Çözme, 11:Bireysel Çalışma, 12:Takım/Grup Çalışması, 13:Beyin Fırtınası, 14:Proje Tasarımı / Yönetimi, 15:Rapor Hazırlama ve/veya Sunma

**Ölçme Yöntemleri A:Sınav, B:Kısa Sınav, C:Sözlü Sınav, D:Ödev, E:Rapor, F:Makale İnceleme, G:Sunum, I:Deney Yapma Becerisi, J:Proje İzleme, K:Devam; L:Juri Sınavı

| | |
|---------------------------|---|
| Temel Ders kitabı | Michel Foucault'nun Ayrıntı Yayınları ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınlarından çıkan kitapları, Gilles Deleuze'un Foucault monografisi, Brian Massumi'nin Foucault okumaları, Thomas Lemke'nin biyopolitika çözümlenmeleri başlıca kaynaklardır. |
| Yardımcı Kaynaklar | <p>Aşağıda örnek gösterilen kaynaklara benzer heterotopya, tarihsel formasyonlar, kapitalist zaman ve mekân teorileri, 1968 Mayıs Olayları, Kültür Endüstrisi, Dijital Kültür, fantazmagoryalar, illüzyon heterotopyaları, Sittüasyonist Enternasyonal, Archigram, Tekno-ütopik Sanat, Bigisayar Sanatı, Dijital Sanat hakkında yazılan spesifik kitaplar, tezler, makaleler ve sosyal bilimler, fen bilimleri bağlamında libgen.is, archive.org, aaaaarg.fail, academia.edu, arxiv.org, books.google.com gibi konu kapsamındaki web tabanlı kaynaklar.</p> <p>Adorno, Theodor & Horkheimer, Max (2014). Aydınlanmanın Diyalektiği. (Çev: Nihat Ülner), İstanbul: Kabalıcı Yayıncılık.</p> <p>Agamben, G. (2013). Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat. (Çev: İsmail Türkmen), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.</p> <p>Akay, A. (2016). Michel Foucault'da İktidar ve Direnme Odakları. İstanbul: Doğu Batı Yayınları.</p> <p>Arielli, E. (2022). 'Chapter 3: Techno-animism and the Pygmalion Effect'. in Artificial Aesthetics: A Critical Guide to AI, Media and Design. Manovich, L. & Arielli, E.</p> <p>Artun, A. (01.05.2018). Sanat ve 1968 Baharı: Bir Kronoloji. Skopbülten: https://www.e-skop.com/skopbulten/1968-%E2%80%9350-yil-sanat-ve-1968-bahari-bir-kronoloji/3783 (Erişim tarihi: 28.11.2020)</p> <p>Artun, A. (2018). Çağdaş Sanat ve Kültürizm: Kimlik ve Estetik. (2. Baskı), İstanbul: İletişim Yayınları.</p> <p>Baudelaire, C. (2013). Modern Hayatın Ressamı. (Çev: Ali Berktaş), İstanbul: İletişim Yayınları.</p> <p>Başer, N. (2012). Lacan. İstanbul: Say Yayınları.</p> <p>Benjamin, W. (2002). Pasajlar. (Çev: Ahmet Cemal), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.</p> <p>Berardi, F. B. (2014). Gelecekte Sonra. (Çev: Osman Şişman ve Sinem Özer), İstanbul: Otonom Yayıncılık.</p> <p>Berardi, F. B. (2012). Ruh İş Başında: Yabancılaşmadan Otonomiye. (Çev: Fırat Genç), İstanbul: Metis Yayınları.</p> <p>Burnham, J. (1971). The Structure of Art. Revised Edition, New York: G. Braziller.</p> <p>Cook, P. (1999). Archigram. New York: Princeton Architectural Press.</p> <p>Covey, M. (2011). Psikocoğrafya: Londra Yazıları. (Çev: Selen Serezli), İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.</p> <p>Debord, G. (1995). The Society of Spectacle. New York: Zone Books.</p> <p>Deleuze, G. & Guattari, F. (1983). Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia. (Trans: Robert Hurley, Mark Seem, Helen R. Lane. Minneapolis: University of Minnesota Press.</p> <p>Deniz Kaya, A. (2021). "Dijital Dönüşümün Kültür ve Sanat Üzerindeki Yansımaları". Dijital Kültürde Eğlence ve Sosyal Medya Odaklı Yeni Nesil Sanat Deneyimi: İnteraktif Sosyal Medya Müzeleri içinde. (Ed: Canan Aslan), Ankara: Nobel Bilimsel Eserler, s. 157-177.</p> <p>Erdoğan, Ş. (2008). Sittüasyonist Enternasyonal. (Çev: Merve Darende, Melis Oflas, Artemis Günebakanlı), İstanbul: Altıkkırkbeş Yayınları.</p> <p>Ed: Ertan, E. (2015). Dijital Sonrası Tarihçeler. (Çev: Hande Eagle, Nafiz Akşehirlioğlu, Yiğit Adam), İstanbul: Akbank Sanat.</p> <p>Fritz, D. (2015). '1960'lar ve 1970'ler Dijital Sanatında Sosyal ve Politik Dönüşümün Unsurları'. içinde Dijital Sonrası Tarihçeler. (Çev: Hande Eagle, Nafiz Akşehirlioğlu, Yiğit Adam), s. 31-63, Ed: Ertan, E., İstanbul: Akbank Sanat.</p> <p>Gans, H. J. (1999). Popular Culture and High Culture: An Analysis and Evaluation of Taste. New York: Basic Books.</p> <p>Gans, H. J. (2007). Popüler Kültür ve Yüksek Kültür. (2. Baskı), (Çev: Emine Onaran İncirlioğlu), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.</p> <p>Han, Byung-Chul. (2020). Şeffaflık Toplumu. (Çev: Haluk Barışcan), İstanbul: Metis Yayınları.</p> <p>Keskin, F. (2020). Salgın Hastalık ve İktidar. Türk Tabipleri Birliği COVID-19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu. covid19-rapor_6_Part75.pdf (ttb.org.tr) (Erişim Tarihi: 28.11.2020)</p> <p>Lefebvre, H. (2013). Gündelik Hayatın Eleştirisi-I. (Çev: Işık Ergüden), İstanbul: Sel Yayıncılık.</p> <p>Lefebvre, H. (2013). Gündelik Hayatın Eleştirisi-II. (Çev: Işık Ergüden), İstanbul: Sel Yayıncılık.</p> <p>Lefebvre, H. (2015). Kentsel Devrim. (Çev: Selim Sezer), İstanbul: Sel Yayıncılık.</p> <p>Lefebvre, H. (2014). Mekânın Üretimi. (Çev: Işık Ergüden), İstanbul: Sel Yayıncılık.</p> <p>Lemke, T. (2022). Biyopolitika. (Çev: Utku Özmağas), İstanbul: İletişim Yayınları.</p> <p>Massumi, B. (2019). Duygu Politikası. (Çev: Hakan Erdoğan), İstanbul: Otonom Yayıncılık.</p> |

| | |
|--|---|
| | <p>Rutsky, R. L. (1999). High Techne: Art and Technology from the Machine Aesthetic to the Posthuman. London: the University of Minnesota Press.</p> <p>Sadler, S. (2005). Archigram: Architecture without Architecture. Cambridge, MA: MIT Press.</p> <p>Sadler, S. (2004). "An Avant-garde Academy". in Architectures: Modernism and After, pp.34-56, Ed: Ballantyne, A., Malden, MA: Blackwell.</p> <p>Şahin, S. (2010). Dijital Devrim ile Birlikte Sanatta Mekân, Beden, Algı Değişimi. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.</p> <p>Shane, D. G. (2005). Recombinant Urbanism: Conceptual Modeling in Architecture, Urban Design and City Theory. London: Wiley-Academy.</p> <p>Shane, D. G. (2008). "Heterotopias of illusion: From Beaubourg to Bilbao and beyond". in Heterotopia and the City: Public Space in a Postcivil Society, pp. 259-271, Ed: Dehaene, M. & De Cauter, L., New York: Routledge.</p> <p>Simmel, G. (2017). Modern Kültürde Çatışma. (Genişletilmiş 11. Baskı), (Çev: Tanıl Bora, Utku Özmakas, Nazile Kalaycı, Elçin Gen), İstanbul: İletişim Yayınları.</p> <p>Şentürk, L. (2015). 'Heterotoloji'ye Giriş: Heterotopyalar için Bir Nomenklatura Denemesi. İstanbul: Puna Yayın, XXI Sayı. 136 (2). (https://xxi.com.tr/i/heterotolojiye-giris-heterotopyalar-icin-bir-nomenklatura-denemesi-i).</p> <p>Toffler, A. (1981). Üçüncü Dalga. (Çev: Ali Seden), İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.</p> <p>Vaneigem, R. (1996). Gençler İçin Hayat Bilgisi El Kitabı: Gündelik Hayatta Devrim. (Çev: Alı Çakıroğlu ve Işık Ergüden), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.</p> <p>Wark, M. (2014). Kaldırım Taşlarının Altında Kumsal Var. (Çev: Arda Çiltepe), İstanbul: Sel Yayıncılık.</p> |
| Derste Gerekli Araç ve Gereçler | Bilgisayar, projeksiyon, internet, mobil araçlar. |

| Dersin Haftalık Planı | |
|------------------------------|--|
| 1 | Tanışma: Ders İçeriği |
| 2 | Michel Foucault'nun 'Of Other Spaces' (Başka Mekânlara Dair) Makalesi Bağlamında 'Heterotopya' Kavramının Açıklanması |
| 3 | Foucault'nun İktidar Modelleri ve İlişkileri Üzerinden Heterotopik Tasvirlerin İncelenmesi |
| 4 | Friedrich Nietzsche'nin, Michel Foucault'nun, Gilles Deleuze'nin, Raoul Vaneigem'in, Guy Debord'un, Henri Lefebvre'nin ve Giorgio Agamben'in Tarihsel Formasyonlara ve Zaman/Mekân Dönüşümlerine Dair Anekdotları Eşliğinde Postmodern Çağın ve Sanatının Yorumlanması |
| 5 | Friedrich Nietzsche'nin, Michel Foucault'nun, Gilles Deleuze'nin, Raoul Vaneigem'in, Guy Debord'un, Henri Lefebvre'nin ve Giorgio Agamben'in Tarihsel Formasyonlara ve Zaman/Mekân Dönüşümlerine Dair Anekdotları Eşliğinde Postmodern Çağın ve Sanatının Yorumlanması |
| 6 | '1968 Ruhuyla' Ulaşılan Yeni Beden ve Mekân Algısının Sanattaki Yansımaları |
| 7 | '1968 Ruhuyla' Ulaşılan Yeni Beden ve Mekân Algısının Sanattaki Yansımaları |
| 8 | Ara Sınavlar |
| 9 | Walter Benjamin'in Fantazmagorilerinin ve David Grahame Shane'in İllüzyonist Mekânlarının Yarattığı Heterotopik Ağsal Başlıkların Sanat, Tasarım ve Mimarlıktaki Uygulamaları |
| 10 | Walter Benjamin'in Fantazmagorilerinin ve David Grahame Shane'in İllüzyonist Mekânlarının Yarattığı Heterotopik Ağsal Başlıkların Sanat, Tasarım ve Mimarlıktaki Uygulamaları |
| 11 | Heterotopik Sanat ve Mimarlık Oluşumları olarak Sitüasyonist Enternasyonal'in ve Archigram'ın Fütüristik Sanat ve Tasarım Tarzlarının Karşılaştırılması |
| 12 | Tekno-Ütopik Sanatta Heterotopik Başlıklar: Kıbrıslı heykeltıraş Pygmalion'dan Piet Mondrian'a ve Michael Noll'a, 'Metropolis' ve 'Yasak Gezegen'den Shakespeare'in 'Fırtına'sı ve Octave Mannoni'nin 'Prospero ve Caliban'ına, Marcel Duchamp'ın Büyük Cam'ından Deleuze ve Guattari'nin Bekâr Makine'sine. |
| 13 | Tekno-Ütopik Sanatta Heterotopik Başlıklar: Kıbrıslı heykeltıraş Pygmalion'dan Piet Mondrian'a ve Michael Noll'a, 'Metropolis' ve 'Yasak Gezegen'den Shakespeare'in 'Fırtına'sı ve Octave Mannoni'nin 'Prospero ve Caliban'ına, Marcel Duchamp'ın Büyük Cam'ından Deleuze ve Guattari'nin Bekâr Makine'sine. |
| 14 | Bilgisayar Sanatından Dijital Sanata Uzanan Süreçteki Taklit Pratiklerinin Heterotopik Faillik ve Araçsallık Meselesi Bağlamında İrdelenmesi |
| 15 | Bilgisayar Sanatından Dijital Sanata Uzanan Süreçteki Taklit Pratiklerinin Heterotopik Faillik ve Araçsallık Meselesi Bağlamında İrdelenmesi |
| 16,17 | Yarıyıl Sonu Sınavları |

| Dersin İş Yükünün Hesaplanması | | | |
|---|---------------|----------------------------|------------------------------|
| Etkinlikler | Sayısı | Süresi (Saat) | Toplam İş Yükü (saat) |
| Ders Süresi (haftalık toplam ders saati) | 14 | 2 | 28 |
| Ders Dışı çalışma süresi (literatür tarama) | 3 | 2 | 6 |
| Ders Dışı çalışma süresi (okuma) | 6 | 2 | 12 |
| Ders Dışı çalışma süresi (izleme) | 4 | 2 | 8 |
| | | | |
| | | | |
| | | | |
| | | | |
| | | | |
| Ara sınav | 1 | 1 | 1 |
| Ara Sınav hazırlık | 2 | 2 | 4 |
| Yarıyıl sonu sınavı | 1 | 1 | 1 |
| Yarıyıl sonu sınavı hazırlık | 2 | 2 | 4 |
| | | Toplam iş yükü | 64 |
| | | Toplam iş yükü / 30 | 2,13 |
| | | Dersin AKTS Kredisi | 2 |

| Değerlendirme | |
|--------------------------|------------|
| Yarıyıl İçi Etkinlikleri | % |
| Ara Sınav | 40 |
| Ödev | |
| | |
| Yarıyıl Sonu Sınavı | 60 |
| Toplam | 100 |

| DERSİN ÖĞRENİM ÇIKTILARININ PROGRAM ÇIKTILARI (PÇ) İLE OLAN İLİŞKİSİ (5: Çok yüksek, 4: Yüksek, 3: Orta, 2: Düşük, 1: Çok düşük,) | | |
|--|---|-------|
| NO | PROGRAM ÇIKTISI | Katkı |
| 1 | Görsel sanatların temel kavram, eleman ve ilkelerini kavrama | |
| 2 | Görsel sanatların tarihçesine ilişkin bilgi edinme ve kullanma | 4 |
| 3 | Görsel sanatlara ilişkin literatürü tarama ve kullanma becerisine sahip olarak edindiği bilgiyi eleştirel bir yaklaşımla değerlendirme | 4 |
| 4 | Görsel sanatlar alanına yönelik bilimsel, felsefi, kültürel ve teknolojik bilgi edinme ve ilgili gelişmeleri takip etme becerisi kazanma | 4 |
| 5 | Görsel sanatların farklı alanlarında, farklı malzeme, teknik ve teknolojiler hakkında edindiği bilgiyi sanat pratiklerinin üretim süreçlerinde deneyimleme | 3 |
| 6 | Disiplinlerarası çalışma bilgi ve becerisi edinerek teorik ya da uygulamalı süreçlerde sanat pratiklerine aktarma | 4 |
| 7 | Anlatım ve sunum becerilerini geliştirme; uygun sunumlar yapabilmek için çeşitli tekniklerle ve programlarla sanatsal sürecin farklı aşamalarını ifade edebilme | |
| 8 | Karşılaşılan problemlere yönelik alternatif çözüm yolları üreterek deneysel üretimler gerçekleştirme becerisi geliştirme | |
| 9 | Edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgi ve becerilerle bireysel ya da işbirliği içinde yaratıcı, yenilikçi ve özgün sanatsal projeler yürütme ve sergileme | 4 |
| 10 | Kendi sanat pratiklerine eleştirel bir bakış açısı geliştirebilme ve yapılan eleştirileri dikkate alabilme | 3 |
| 11 | Sanatsal pratiklerin üretim ve sergileme süreçlerinde etik kurallara dikkat etme | 3 |

| DERSİN YÜRÜTÜCÜLERİ | | | |
|---------------------|---------------------------------|--|--|
| Yürütücü | Dr. Arş. Gör. Şeyma Nâlan Ekice | | |
| İmza | | | |

09/07/2024